

2018

Strukturoimaton haastattelu maahanmuuttajanaisten sekä -tyttöjen ilokaasun käytöstä

Shurie Mohamed

MPMTO Ry

11/16/2018

Strukturoimaton haastattelu maahanmuuttajanaisten sekä -tyttöjen ilokaasun käytöstä

Ilokaasu eli dityppioksidi (dityppimonoksidi, typpioksiduuli) on typen happiyhdiste eli typen oksidi. Päihdekäytössä kaasua hengitetään joko suoraan tai apuvälineiden avulla. Yhden patruunan hengittäminen aiheuttaa noin 1-2 minuutin huumaavan olotilan. Käyttäjät kuvaavat, että ilokaasun aiheuttama tuntemus on kuin pikakelaus opiaattien käyttötuntemuksista. Ilokaasun käytöllä haetaan irtiottoa arjesta, jolloin ajan ja paikan taju hämärtyy. Musiikki kuulostaa erilaiselta, metallimaiselta, ja olotila on euforinen. Vaikutus loppuu nopeasti aineen haihduttua keuhkoista. Ilokaasu on farmakologiassa luokiteltu kaasumaiseksi opiaatiksi.

MPMTO on viime tammi-helmikuusta lähtien saanut yhteydenottoja ilokaasun päihdekäytöstä huolestuneilta maahanmuuttajavanhemmilta. Ilokaasu (N₂O, dityppioksidi) on lääke, jota käytetään sairaaloissa ja terveydenhuoltoyksiköissä esimerkiksi kivunlievitykseen. Ilokaasua käytetään myös ilmapalloissa ja sifoneissa (esim. kermavaahto). Ilokaasun hankkiminen päihdekäyttöön on siis helppoa ja laillista.

Tavoitteet

Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa ilokaasun käytön laajuus. Haluttiin myös löytää syitä ilokaasun käytölle ja profiloida käyttäjät. Tutkimus kohdistettiin maahanmuuttajanaisiin, erityisesti: somalit, kurdit ja arabit. Maahanmuuttajanaiset ovat huomattavasti heikommassa asemassa kuin miehet. Tämän vuoksi heidän tilanteeseensa on kiinnitettävä erityistä huomiota. Maahanmuuttajanaisten päihteiden väärinkäyttö on lisääntynyt huolestuttavasti, MPMTO:n tekemien havaintojen mukaan. Tavoitteena oli myös ottaa selvää, minkälaisia haittavaikutuksia ilokaasun käytöllä on erityisesti naisiin.

Hakutavat

Tutkimusmentelmäksi valittiin strukturoimaton eli avoin haastattelu. Haastattelussa käytetään avoimia kysymyksiä, joita täydennetään syventävillä lisäkysymyksillä. Haastattelua viedään eteenpäin keskustelunomaisesti ja sen aiheen määrittely on väljää. Haastattelu etenee haastateltavan ehdoilla, eikä niinkään haastattelijan johtamana.

Aihe on maahanmuuttajille tabu ja siis erittäin sensitiivinen. Luottamuksen säilyttämiseksi tutkimus suoritettiin nimettömänä, vain ikä kysyttiin. Haastateltavat valittiin MPMTO:n asiakkaista ja heidän kauttaan saatiin myös yhteyksiä muihin käyttäjiin.

Valintakriteeri

Tutkimuksen kohderyhmäksi valittiin pääkaupunkiseudulla asuvat, alle 45-vuotiaat maahanmuuttajanaiset. Syy kohderyhmän valintaan oli, että suurin osa ilokaasun väärinkäyttäjistä kuuluu juuri tähän ryhmään. He ovat myös kaikkein uhanalaisimmassa asemassa ja he altistuvat päihteitä hankkiessaan helposti hyväksikäytön uhreiksi.

Datan keruu ja analysointi

MPMTO:n arvion mukaan tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla on yli 300 ilokaasua päihteenä käyttävää maahanmuuttajanaista. Haastattelija otti yhteyttä 143 naiseen, jotka kaikki myönsivät olevansa aktiivisia ilokaasun käyttäjiä. Heistä 61 (43 %) suostui avoimeen haastatteluun. Data kerättiin haastattelujen muistiinpanoista. Tiedoista tehtiin yhteenveto, jossa data järjestettiin kysymysten perusteella. (Liite 1)

Tulokset

Haastateltavien mukaan ilokaasua hengitetään joko suoraan tai apuvälineiden avulla. Yhden patruunan hengittäminen aiheuttaa noin 1-4 minuutin huumaavan olotilan. Käyttäjät kuvasivat ilokaasun aiheuttamaa tuntemusta kuin pikakelaukseksi opiaattien käyttötuntemuksista.

Ilokaasun avulla haetaan irtiotta kurjasta arjesta. Päihteen vaikutuksesta ajan ja paikan taju hämärtyy. Haastateltavat nuoret kertoivat ilokaasun käytön syyksi, että kun ei ole töitä eikä muutenkaan mitään tekemistä, niin ilokaasun käytöllä haetaan irtiotta kurjasta arjesta. Vanhemmat naiset hakevat helpotusta yksinäisyyteen. Kuitenkin kaikki naiset sanoivat, että vaikutukset loppuvat aika nopeasti aineen haihduttua keuhkoista.

Kohderyhmäläiset kertoivat aineen vaikuttavan eri tavalla eri henkilöihin. Vaikutuksen voimakkuus riippuu:

- Annoksen määrästä.
- Käyttäjän koko, paino ja terveys.
- Onko henkilö tottunut ottamaan sitä.
- Otetaanko muita aineita samanaikaisesti.

Kohderyhmäläiset kertoivat aineen käytöstä, että huumeiden käyttö ei ole koskaan turvallista. Heidän mielestään riskit ovat aina olemassa, mutta arkitodellisuus on heidän mielestään liian kurjaa. He haluavat yrittää karata tavallisesta arjen elämästä. He kertoivat myös, että he eivät käytä Ilokaasun kanssa muita päihteitä kuin alkoholia. Tämä aiheuttaa sekaannusta, olo tuntuu jäykältä tai keskittyminen on vaikeaa. Tunnetila, joka oli vallalla ennen käytön aloittamista, vahvistuu: viha kasvaa, nautinto lisääntyy, hauskuus ei ota loppuakseen.

Seuraavat vaikutukset saattavat tuntua lähes välittömästi käytön jälkeen:

- Hermostuneisuus
- Jatkuva nauru (Hallitsemattomasti)
- Koordinoimattomat liikkeet
- Näön hämärtyminen
- Sekavuus
- Huimaus ja / tai keveys
- Hikoilu
- Väsynyt tai heikko
- Kaikki kuulostaa erilaiselta

Riskit

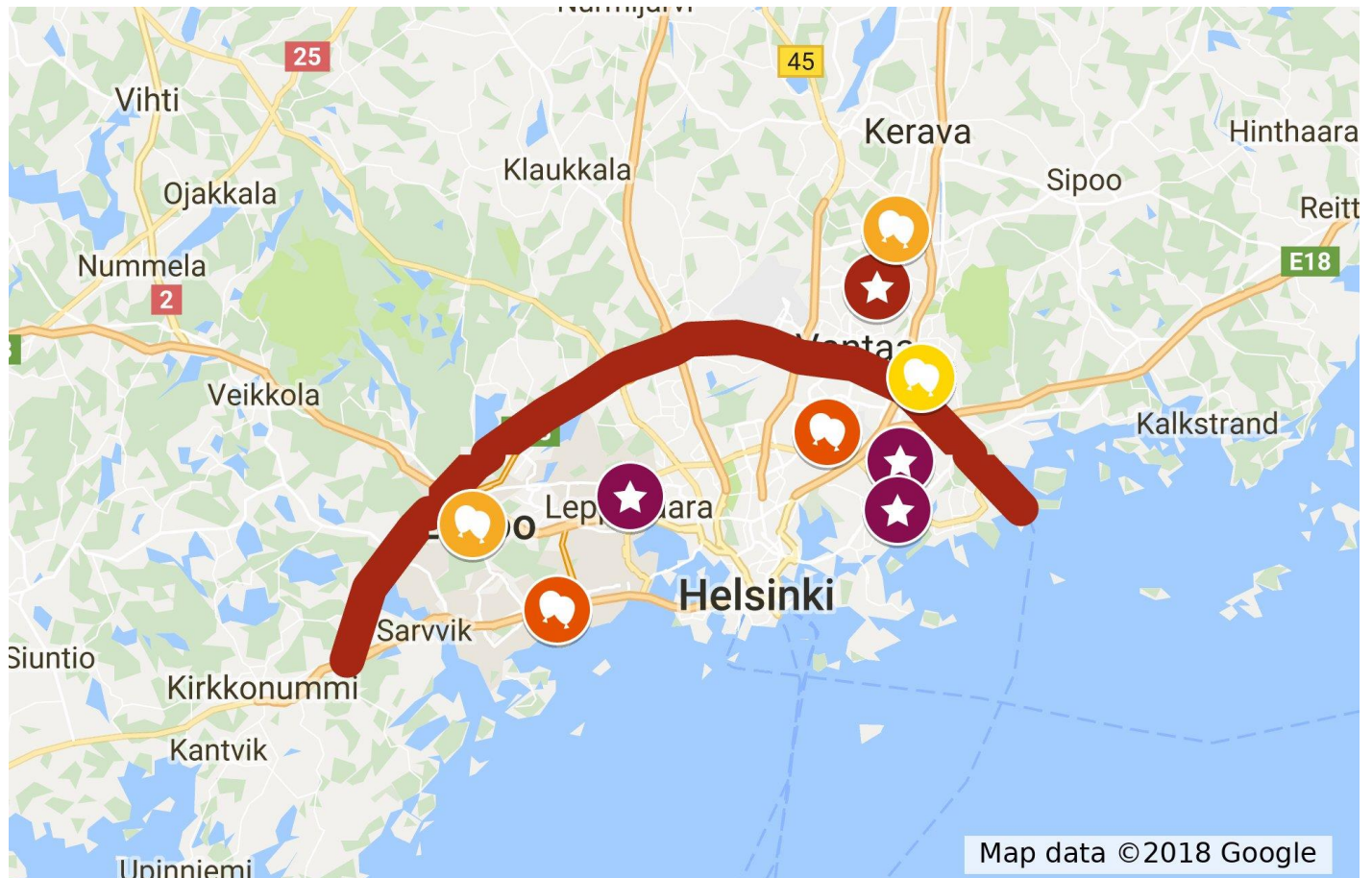
Tukes ja Fimea varoittavat nuorisoa "teknisen ilokaasun" päihdekäytöstä ja kehottavat erityisesti alaikäisten lasten ja nuorten vanhempia puuttumaan kaasupatruunoiden mahdolliseen väärinkäyttöön.

-Ilokaasun hengittämiseen liittyy tukehtumisvaara. Jo muutaman patruunan peräkkäinen hengittäminen voi aiheuttaa hetkellisen tajuttomuuden. Alkoholin ja ilokaasun yhteiskäyttöön voi liittyä arvaamattomia yhteisvaikutuksia kuten hengityksen lamaantumista ja nopeaa tajuttomuutta, virastot kertovat.

Haastateltavat kertoivat suurimpien riskien liittyvän ilokaasun hankinnan kustannusten kattamiseen. Rahan puutteen vuoksi, monet ottavat riskejä kustantaakseen päihteiden käyttönsä. Riskit ovat seuraavat:

- Palkka tai toimeentulotuki menee suurimmalta osaltaan päihteisiin
- Kun ei ole rahaa, niin päihteet maksetaan muulla tavoin. (Seksi, varkaudet, taudit, väkivalta, seksuaalinen väkivalta, jne.)

Ilokaasun käyttöalueet (Kuva 1)

Tähdellä merkityt: myyntialue/käyttöalue, Itäkeskus, Kontula, Koivukylä, Leppävaara.

Ilmapalloilla merkityt: käyttöalue, mitä tummempi ilmapallo on, sitä enemmän käyttäjiä.

Helsingissä käyttäjissä on enemmän nuoria naisia, Espoossa ja Vantaalla käyttäjät ovat vanhempia naisia.

Päätelmät

Ilokaasu on todellinen ongelma. Erityisesti maahanmuuttajanaisten keskuudessa ilokaasun käyttö päihteenä on räjähtänyt. Tähän ongelmaan on tartuttava nopeasti. Naisille on järjestettävä infotilaisuuksia ja heille on tehtävä käytön vaarat. Maahanmuuttajavanhemmille ja yhteisöille on myös välitettävä tietoa ongelman suuruudesta. Kouluissa on asia otettava esille ja kouluterveydenhuollon ihmiset on saatava tietoisiksi tästä epidemiasta maahanmuuttajien keskuudessa.

Aineen saatavuus on nykyisin liian helppoa ja halpaa. Esimerkiksi 50 patruunan paketti maksaa n. 30 €.